

หนังสือเรียน
รายวิชาพื้นฐาน

พระพุทธศาสนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ผู้เรียบเรียง

พระมหามันต์ กิตติสาโร

ผู้ตรวจ

อาจารย์ประชุม สุขสำราญ

อาจารย์ศรัณยภูมิ ผู้ฟัง

อาจารย์บุญเรือง จันทวิมล

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

๑๒๕๖/๙ ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๔๓-๘๐๐๐ (อัตโนมัติ ๑๕ สาย), ๐-๒๒๔๑-๘๙๙๙

แฟกซ์ : ทุกหมายเลข, แฟกซ์อัตโนมัติ : ๐-๒๒๔๑-๔๑๓๑, ๐-๒๒๔๓-๗๖๖๖

website : www.iadth.com

สงวนลิขสิทธิ์

บริษัท พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด

พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-05-5048-7

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ จัดทำขึ้น โดยมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสังคายนา และการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย พุทธประวัติ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก และศาสนิกชนตัวอย่าง พุทธคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔ การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตด้วยวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ การสวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิตและเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ หลักธรรมเพื่อการดำรงชีวิตแบบพอเพียง การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความจำเป็นที่ทุกคนต้องเรียนรู้ศาสนาอื่น ๆ การปฏิบัติตนต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ บุคคลที่เป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์ บำเพ็ญประโยชน์ต่อศาสนสถาน จริยวัตรของสาวก และการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อสาวก

โดยหนังสือเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- ผังสาระการเรียนรู้
- จุดประกายความคิด
- เนื้อหาสาระที่ถูกต้อง
- คิวอาร์โค้ดเกี่ยวกับเนื้อหา
- เพิ่มเติมเสริมความรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- ผังสรุปสาระสำคัญสู่การสร้างความรู้
- โครงการสุนัตกรรม

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ ที่ให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ การสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

หน้า

๖

- การสังคายนา ๗
- การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ๑๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ ความสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

๒๐

- ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนใหญ่นับถือ ๒๑
- ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย ๒๔
- ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสภาพแวดล้อมที่กว้างขวาง และครอบคลุมสังคมไทย ๒๕
- ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลพัฒนาตน และครอบครัว ๒๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ พุทธประวัติ

๒๘

- พุทธประวัติ ๒๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ พุทธสาวก พุทธสาวิกา ชาดก และศาสนิกชนตัวอย่าง

๓๕

- พุทธสาวก ๓๖
- พุทธสาวิกา ๔๑
- ชาดก ๔๓
- ศาสนิกชนตัวอย่าง ๔๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ พุทธคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ ๔

๕๒

- พระรัตนตรัย ๕๓
- อริยสัจ ๔ ๕๔
- พุทธศาสนสุภาษิต ๖๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ การพัฒนาจิตเพื่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ด้วยวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

- โยนิโสมนสิการ ๖๕
- วิธีคิดแบบคุณค่าแท้-คุณค่าเทียม ๖๖
- วิธีคิดแบบคุณ-โทษ และทางออก ๖๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ สวดมนต์ แผ่เมตตา บริหารจิต และเจริญปัญญาด้วยอานาปานสติ

- สวดมนต์แปลและแผ่เมตตา ๗๑
- ผีกสติและสมาธิตามหลักอานาปานสติ ๗๒
- การนำวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ๗๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ หลักธรรมในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง และการดูแลรักษาสัตว์แวดล้อม

- หลักความพอเพียง ๗๗
- หลักธรรม ๗๘

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๙ ศาสนสัมพันธ์

- ความจำเป็นที่ต้องศึกษาเรียนรู้ศาสนาอื่น ๆ ๘๔
- ความหมายและความจำเป็นของศาสนสัมพันธ์ ๙๐
- การปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อศาสนิกชนอื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ๙๒
- ตัวอย่างบุคคลที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างด้านศาสนสัมพันธ์
หรือมีผลงานด้านศาสนสัมพันธ์ ๙๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๐ การบำเพ็ญประโยชน์และการบำรุงรักษาวัด

- การบำเพ็ญประโยชน์และการบำรุงรักษาวัด ๙๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๑ บทบาทหน้าที่ของพระภิกษุและการปฏิบัติตนต่อพระภิกษุ

- วิถีชีวิตของพระภิกษุ ๑๐๕
- บทบาทหน้าที่ของพระภิกษุในการเผยแผ่ศาสนา ๑๐๖
- การปฏิบัติตนที่เหมาะสมต่อพระภิกษุ ๑๐๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๒ การปฏิบัติตนตามหลักพระพุทธศาสนา

- หลักธรรมเพื่อการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมต่อบุคคลต่าง ๆ ๑๑๔
- การจัดโต๊ะหมู่บูชาและการจัดรูปเทียน ๑๑๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๓ การจัดพิธีกรรมและการปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม

- ความสำคัญของศาสนพิธี พิธีกรรม ๑๒๒
- การจัดเตรียมศาสนพิธี พิธีกรรม ๑๒๓
- การอาราธนาศีลและคำอาราธนาแบบต่าง ๆ ๑๒๔
- การปฏิบัติตนในศาสนพิธี พิธีกรรม ๑๒๗

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๔ วันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- ประวัติและความสำคัญของวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๑๓๒
- ระเบียบพิธี พิธีเวียนเทียน ๑๓๘

โครงการฐานวัดกรรม

๑๔๓

บรรณานุกรม

๑๔๔

การสังคายนาและการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

ผังสาระการเรียนรู้

สาระสำคัญ

เวลาที่ผ่านมาทำให้หลักคำสอนของพระพุทธเจ้าคลาดเคลื่อนจึงต้องมีการตรวจชำระ สอบทาน และจัดหมวดหมู่ไว้เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติไปในแนวเดียวกันอันจะทำให้พระพุทธศาสนามั่นคงและอยู่ได้นาน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ทำให้ชาวไทยได้เรียนรู้หลักธรรมคำสอนและข้อปฏิบัติของพระพุทธเจ้า ช่วยให้หลักในการดำเนินชีวิต และทำให้สังคมไทยดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง

สาเหตุของ การสังคายนา

พระอูบาลี

พระมหากัสสปะ

พระอานนท์

ครั้งที่ ๑

ครั้งที่ ๒

ครั้งที่ ๓

ครั้งที่ ๔

ครั้งที่ ๕

สุภัททภิกษุ
กล่าวจาบจ้วง
พระธรรมวินัย

พระภิกษุ
กลุ่มวัชชีบุตร
ปฏิบัติผิด
พระธรรมวินัย

นักบวช
ศาสนาอื่นปลอมตัว
มาบวชใน
พระพุทธศาสนา

ต้องการ
ประดิษฐาน
พระพุทธศาสนา
ในลังกาทวีป

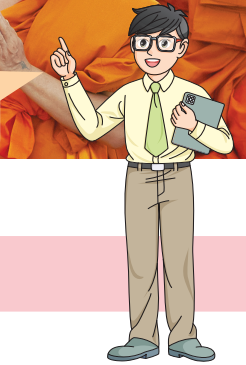
พระสงฆ์
แยกกัน
เป็น ๒ พวก

จุดประกายความคิด

พระพุทธศาสนา
เผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทย
ส่งผลต่อสังคมไทยอย่างไร

๑. การสังคายนา

๑.๑ ความหมายของการสังคายนา

การสังคายนา หมายถึง การประชุมสงฆ์เพื่อรวบรวมตรวจชำระ สอบทาน และจัดหมวดหมู่หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน อันจะทำให้พระพุทธศาสนามั่นคงและอยู่ได้นาน

การสังคายนาในเบื้องต้นถือเป็นการสังคายนาที่สำคัญในการรักษาและสืบทอดพระธรรมวินัย คือ ครั้งที่ ๑-๕

๑.๒ สาเหตุของการสังคายนา

สาเหตุของการสังคายนามาจากการที่พระภิกษุนามว่า สุภัททะ ซึ่งบวชได้ไม่นานและยังไม่ได้ศึกษาหรือปฏิบัติธรรมมากนัก จึงไม่มีความเข้าใจในพระพุทธศาสนาลึกซึ้งพอ ได้กล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยลบหลู่พระพุทธเจ้า หลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานได้เพียง ๗ วัน พระมหากัสสปะเถระทราบเรื่องก็เกรงว่าหากปล่อยให้เป็นเช่นนั้น พระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าจะถูกบิดเบือนให้ต่างไปจากเดิมและอาจเสื่อมลงได้ จึงปรารภขึ้นในที่ประชุมสงฆ์ขอมติเพื่อสังคายนาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ประชุมสงฆ์เห็นชอบ และขอให้พระมหากัสสปะเถระคัดเลือกพระสงฆ์เพื่อทำการสังคายนาพระธรรมวินัย

๑.๓ การสังคายนาครั้งที่ ๑-๕

การสังคายนาหลักธรรมของพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงครั้งที่สำคัญเพียง ๕ ครั้ง ดังนี้

การสังคายนาครั้งที่ ๑

สาเหตุ

เกิดจากพระภิกษุชื้อสุภทัชกล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัยหลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพพานได้เพียง ๗ วัน พระมหากัสสปะเถระเกรงว่าหากปล่อยไว้พระธรรมวินัยอาจเสื่อมลงได้ จึงขอมติจากที่ประชุมสงฆ์เพื่อทำสังคายนา

พระสงฆ์ผู้กระทำ

พระมหากัสสปะเถระเป็นประธาน และเป็นผู้ซักถามพระธรรมวินัย มีพระอุบาลีเถระเป็นผู้ตอบข้อซักถามทางพระวินัย และพระอานนท์เถระเป็นผู้ตอบข้อซักถามทางพระธรรม การสังคายนาครั้งนี้มีพระอรหันต์ผู้ถึงพร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ๔ เข้าร่วม ๕๐๐ องค์

ระยะเวลาในการทำ

ทำหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๓ เดือน ใช้เวลาทำ ๗ เดือน

องค์อุปถัมภ์
และสถานที่ทำ

พระเจ้าอชาตศัตรูทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำที่ถ้ำสัตตบรรณ เชิงเขาเวภาระ กรุงราชคฤห์ แคว้นมคธ ชมพูทวีป

การสังคายนาครั้งที่ ๒

สาเหตุ

เกิดจากพระภิกษุกลุ่มวัชชีบุตรปฏิบัติผิดพระธรรมวินัย เช่น จันอาหาร เลยเวลาเที่ยงวัน เก็บเกลือไว้ในเขาสัตว์เพื่อเอาไว้ฉัน รับเงินทองไว้ใช้ พระยศกาทันตบุตรซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่เห็นว่าหากปล่อยให้มีพระสงฆ์ปฏิบัติผิดพระธรรมวินัยเช่นนี้ พระพุทธศาสนาจะเสื่อมลงได้จึงให้มีการสังคายนาขึ้น

พระสงฆ์ผู้กระทำ

พระยศกาทันตบุตรเป็นประธาน พระเวตตะเป็นผู้ซักถามพระธรรมวินัย พระสัพพกามีเถระเป็นผู้ตอบข้อซักถาม การสังคายนาครั้งนี้มีพระอรหันต์เข้าร่วม ๗๐๐ องค์

ระยะเวลาในการทำ

ทำใน พ.ศ. ๑๐๐ ใช้เวลาทำ ๘ เดือน

องค์อุปถัมภ์
และสถานที่ทำ

พระเจ้ากาลาโศกราชทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำที่วาลิการาม เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี

การสังคายนาครั้งที่ ๓

สาเหตุ

เกิดจากนักบวชในศาสนาอื่นปลอมตัวเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เพื่อหวังลาภสักการะ สร้างความเดือดร้อนให้แก่พระสงฆ์ที่บริสุทธิ์เป็นอันมาก พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเห็นว่า หากปล่อยไว้อาจทำให้พระพุทธศาสนาเสื่อมลงได้ จึงขอความร่วมมือจากพระเจ้าอโศกมหาราชให้ทำสังคายนาชำระคณะสงฆ์ให้บริสุทธิ์

พระสงฆ์ผู้กระทำ

พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธาน การสังคายนาครั้งนี้มีพระอรหันต์เข้าร่วม ๑,๐๐๐ องค์

ระยะเวลาในการทำ

ทำใน พ.ศ. ๒๓๕ ใช้เวลาทำ ๙ เดือน

องค์อุปถัมภ์
และสถานที่ทำ

พระเจ้าอโศกมหาราชเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำที่เมืองปาฏลิบุตร วัดอโศการาม

การสังคายนาครั้งที่ ๓ นี้ทำให้เกิดการจัดหมวดหมู่คำสอนของพระพุทธเจ้าออกเป็น ๓ หมวดหมู่ เรียกว่า **พระไตรปิฎก** ประกอบด้วย พระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก

หลังจากการสังคายนาครั้งนี้เสร็จสิ้น พระเจ้าอโศกมหาราชมีพระประสงค์จะประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้ตั้งมั่น เป็นที่พึ่งทางใจแก่ชาวโลก จึงทรงส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนต่าง ๆ ๙ สาย ดังนี้

สายที่ ๑ พระมัชฌันติกเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ แคว้นกัศมีระ และแคว้นคันธาระ

สายที่ ๒ พระมหาเทวเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ แคว้นมทิสมนทล และดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำโคธาวารี

สายที่ ๓ พระรักขิตเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ วนวาสีประเทศ

สายที่ ๔ พระธรรมรักขิตเถระหรือพระโยนกธรรมรักขิตเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ อปรันตกชนบท ซึ่งก็คือ บริเวณเมืองบอมเบย์ในปัจจุบัน

สายที่ ๕ พระมหาธรรมรักขิตเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ แคว้นมหาราษฎร์

สายที่ ๖ พระมหารักขิตเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ โยนกประเทศ ซึ่งอยู่ทางแถบเอเชียกลาง

สายที่ ๗ พระมัชฌิมเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนแถบภูเขาหิมาลัย

สายที่ ๘ พระโสณเถระ พระอุตตรเถระพร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิ ได้แก่ ดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น เมียนมา ไทย ลาว เวียดนาม และกัมพูชาในปัจจุบัน

สายที่ ๙ พระมหินทเถระ (โอรสพระเจ้าอโศกมหาราช) พร้อมด้วยคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ลังกาทวีป ในรัชสมัยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ กษัตริย์แห่งลังกาทวีป

การส่งพระธรรมทูตออกไปเผยแผ่หลักธรรมของพระเจ้าอโศกมหาราชทำให้พระพุทธศาสนาตั้งมั่นอยู่ได้ในดินแดนต่าง ๆ ของโลก

การสังคายนาครั้งที่ ๕

สาเหตุ

ต้องการให้พระพุทธศาสนาประดิษฐานมั่นคงในลังกาทวีป

พระสงฆ์ผู้กระทำ

พระมหินทเถระเป็นประธานและเป็นผู้ซักถาม พระอริกฐะเป็นผู้ตอบ ซักถาม การสังคายนาครั้งนี้มีพระสงฆ์ร่วมดำเนินการ ๓๘ รูป และมีพระเถระผู้จดจำพระไตรปิฎกได้อีกจำนวน ๙๖๒ รูป

ระยะเวลาในการทำ

ทำเมื่อ พ.ศ. ๒๓๖ ใช้เวลาทำ ๑๐ เดือน

องค์อุปถัมภ์ และสถานที่ทำ

พระเจ้าเทวานัมปิยติสสะเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำที่ภูปาราม เมืองอนูราชปุระ

การสังคายนาครั้งที่ ๕

สาเหตุ

เกิดจากพระสงฆ์แยกกันเป็น ๒ พวก คือ พวกมหาวีฬากับพวก อภัยคีรีวิหารจึงมีผู้เกรงว่าปัญญาของคนรุ่นหลังจะน้อยลง และพระเจ้า วัฏฏคามณีอภัยทรงเกรงว่าหลักธรรมของพระพุทธเจ้าที่ท่องจำกัน ด้วยปากเปล่า ไม่มีการจดบันทึกไว้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ จึงโปรดเกล้าฯ ให้จารึกพระไตรปิฎกลงในใบลาน โดยให้จารึกคัมภีร์ อธิบายความในพระไตรปิฎก เรียกว่า อรรถกถา

พระสงฆ์ผู้กระทำ

พระรักขิตมหาเถระเป็นประธานและเป็นผู้ซักถามพระธรรมวินัย พระติสสเถระ เป็นผู้ตอบซักถาม การสังคายนาครั้งนี้มีพระสงฆ์เข้าร่วมกว่า ๑,๐๐๐ รูป

ระยะเวลาในการทำ

ทำเมื่อ พ.ศ. ๔๓๓ โดยไม่ปรากฏระยะเวลาในการทำ

องค์อุปถัมภ์ และสถานที่ทำ

พระเจ้าวัฏฏคามณีอภัยทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ทำที่อาโลกเลนสถาน ณ มตเลชนบท ในลังกาทวีป

ปุจฉา...วิสัชนา

การสังคายนาครั้งที่ ๕ ก่อให้เกิดผลอย่างไร

QR CODE เรื่อง การสังคายนา

๒. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

๒.๑ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยในยุคต่าง ๆ ๔ ยุค

พระพุทธศาสนาที่เผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยมี ๒ นิกาย คือ นิกายเถรวาทกับนิกายอักษริยวาท (นิกายมหายาน) พระพุทธศาสนาทั้ง ๒ นิกายนี้ได้เปลี่ยนแปลงกันเข้ามาสู่ประเทศไทยในยุคต่าง ๆ ๔ ยุค ดังนี้

๑) ยุคที่ ๑ คือ ยุคก่อนอาณาจักร พระเจ้าอโศกมหาราช

พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยหลังจากการสังคายนาครั้งที่ ๓ ที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งคณะพระธรรมทูตสายที่ ๘ คือ พระโสณเถระและพระอุตตรเถระ เข้ามาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งอยู่ทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ บริเวณประเทศกัมพูชา เมียนมา ไทย ลาว และเวียดนามในปัจจุบัน ซึ่งสันนิษฐานว่า เมืองนครปฐมเป็นศูนย์กลาง โดยอาศัยหลักฐาน คือ พระพุทธรูป พระสถูปเจดีย์ ศิลารูป พระธรรมจักรศิลาและกวางหมอบแบบสมัยทวารวดี ค้นพบที่จังหวัดนครปฐม และเป็นสิ่งเคารพบูชาเหมือนกับในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช

พระธรรมจักรศิลา กับกวางหมอบแบบสมัยทวารวดี

๒) ยุคที่ ๒ คือ ยุคอักษริยวาทหรือยุคมหายาน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยในยุคนี้แบ่งเป็น ๓ ช่วงเวลา ดังนี้

ปุจฉา...วิสัชนา

พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทยได้อย่างไร

ช่วงที่ ๑
เมื่อประมาณ
พ.ศ. ๖๒๐

พระเจ้ากนิษกะมหาราช ทรงส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนานิกายมหายานในเอเชียกลางจนถึงประเทศจีน พระพุทธศาสนานิกายมหายานได้แพร่จากจีนลงมาถึงอาณาจักรอ้ายลาว ซึ่งเป็นดินแดนที่คนไทยส่วนหนึ่งเคยตั้งถิ่นฐาน

ช่วงที่ ๒
พ.ศ. ๑๓๐๐-๑๘๐๐

กษัตริย์แห่งอาณาจักรศรีวิชัย ได้ขยายอำนาจมาทางตอนใต้ของประเทศไทย ทำให้พระพุทธศาสนานิกายมหายานเจริญรุ่งเรืองอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช หลักฐานที่พบ คือ พระเจดีย์พระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และรูปหล่อพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

รูปหล่อพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

ช่วงที่ ๓
ระหว่าง
พ.ศ. ๑๔๔๔-๑๗๒๔

ขอมซึ่งนับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายาน ได้เข้ามาครอบครองดินแดนของประเทศไทย ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทและศาสนาพราหมณ์-ฮินดูหันมานับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานผสมกับพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทและศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

เจดีย์วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่

๓) ยุคที่ ๓ คือ ยุคเถรวาทแบบพุกาม

ในสมัยที่พระเจ้าอโนรุธมหาราช หรืออโนรธามังช่อแห่งเมืองพุกามเรืองอำนาจ ได้แผ่ขยายอำนาจเข้ามายังอาณาจักรล้านนา ทรงนำพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบพุกามเข้ามาด้วย ส่งผลให้พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบพุกามเจริญรุ่งเรืองอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย หลักฐานที่พบ คือ ปูนูนียสถานแบบพม่า เช่น เจดีย์วัดเจ็ดยอด จังหวัดเชียงใหม่

๔) ยุคที่ ๔ คือ ยุคเถรวาทแบบลังกาวงศ์

เมื่อราว พ.ศ. ๑๖๙๘ พระเจ้าปรักกมพาหุภักษัตริย์แห่งลังกาได้ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกา ทำให้พระพุทธศาสนาในลังการุ่งเรืองขึ้น ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ จึงเดินทางไปยังลังกาเพื่อศึกษาพระไตรปิฎก นอกจากนั้นยังมีผู้ที่เดินทางไปรับการอุปสมบทในลังกา สำหรับในประเทศไทยพระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ได้มาเจริญรุ่งเรืองอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช

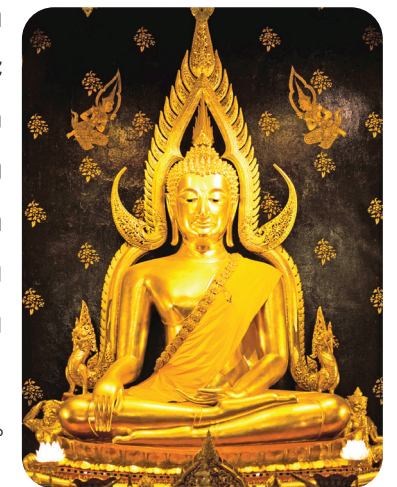
วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

๒.๒ ความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน

๑) พระพุทธศาสนาสมัยสุโขทัย

พ่อขุนรามคำแหงมหาราชซึ่งทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ได้ทรงสดับกิตติศัพท์ของพระสงฆ์ชาวลังกาว่าเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมาก จึงทรงอาราธนาพระมหาเถระสังฆราชชาวลังกาที่มาเผยแผ่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์อยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช ให้ขึ้นมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอาณาจักรสุโขทัย พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้ทำนุบำรุงพระสงฆ์ และให้มีการศึกษาพระไตรปิฎก ในระหว่างนี้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนานิกายมหายานก็มีน้อยลงเรื่อย ๆ ในที่สุดก็เหลือแต่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทฝ่ายเดียว ในสมัยสุโขทัยนี้นับว่าพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก บ้านเมืองก็สงบร่มเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยพระยาสิทธิไทย พระยาสิทธิไทยได้เสด็จออกผนวชชั่วคราวที่วัดป่ามะม่วง และได้พระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการทำดี ทำชั่ว เรื่องนรก สวรรค์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อจิตใจของคนไทยมาก นอกจากนั้นศิลปกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาในยุคนี้ก็เจริญรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะพระพุทธรูปแบบสุโขทัยได้ชื่อว่ามีลักษณะงดงาม เช่น พระพุทธชินราช

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทเจริญรุ่งเรืองอยู่ในประเทศไทยตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

พระพุทธชินราช วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก
พระพุทธรูปสมัยสุโขทัย

๒) พระพุทธศาสนาสมัยอยุธยา

พระพุทธศาสนาสมัยอยุธยาได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ ดังจะเห็นได้จาก พิธีกรรมต่าง ๆ ที่มีพิธีของพราหมณ์ปะปนอยู่เพื่อเน้นความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ แต่ผู้คนสมัยอยุธยาก็ยัง มุ่งทำบุญ สร้างวัด สร้างพุชนียวัตถุ บำรุงพระพุทธศาสนา กันมาก ซึ่งอาจแบ่งความเป็นไปที่สำคัญเกี่ยวกับ พระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยาออกได้เป็น ๔ ช่วง ดังนี้

ช่วงเวลา

ช่วงที่ ๑ พ.ศ. ๑๙๙๑-๒๐๓๑

ในสมัยพระบรมไตรโลกนาถ พระองค์ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา และยังทรงผนวช นานถึง ๘ เดือน รวมทั้งโปรดเกล้าฯ ให้พระราชโอรสกับพระราชนัดดาของพระองค์ทรงผนวช เป็นสามเณร นอกจากนั้นหนังสือมหาชาติคำหลวงยังเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๐๒๕ ซึ่งอยู่ในระหว่างช่วงเวลานี้อีกด้วย

ช่วงที่ ๒ พ.ศ. ๒๐๓๑-๒๑๗๓

ในช่วงนี้ทั้งกษัตริย์และประชาชนนิยมสร้างวัดประจำตระกูล ทำให้พระพุทธศาสนา เจริญมั่นคง ในสมัยพระเจ้าทรงธรรมได้มีการค้นพบพระพุทธรูปที่จังหวัดสระบุรี พระเจ้าทรงธรรมจึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างมณฑปครอบพระพุทธรูปไว้และโปรดเกล้าฯ ให้ราชบัณฑิตทั้งหลายแต่งกาพย์มหาชาติขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๑๗๐ ทั้งยังโปรดเกล้าฯ ให้คัดลอก พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับสมบูรณเป็นจำนวนมาก

ช่วงที่ ๓ พ.ศ. ๒๑๗๓-๒๒๗๕

ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระองค์ทรงส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างมาก ทั้งต่อฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร แม้ชาวฝรั่งเศสที่เข้ามาติดต่อกับไทยในยุคนี้ ได้พยายามเผยแพร่ศาสนาคริสต์ และทูลขอให้พระองค์ทรงเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ แต่พระองค์ก็ยังมั่นคงในพระพุทธศาสนาและทรงพาไทยรอดพ้นจากการเป็นเมืองขึ้น ของฝรั่งเศสมาได้

ช่วงที่ ๔ พ.ศ. ๒๒๗๕-๒๓๑๐

พระมหากษัตริย์ที่ทรงมีบทบาทมากในยุคนี้คือ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระองค์ทรงกำหนดให้ผู้ที่จะเป็นขุนนางมีบรรดาศักดิ์ ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการบวชเรียนมาก่อนนั้น จึงจะทรงแต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่ให้ ทำให้ประเพณีบวชเรียนกลายเป็นเรื่องที่ปฏิบัติ สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ในสมัยนี้กษัตริย์ลังกาได้ทูลขอพระภิกษุเถระชาวไทยไปฟื้นฟู พระพุทธศาสนาในประเทศลังกา เมื่อ พ.ศ. ๒๒๙๖ ทำให้พระพุทธศาสนาในลังกา กลับมารุ่งเรืองขึ้นอีกครั้ง และเกิดเป็นนิกายสงฆ์ไทยขึ้นในลังกา ชื่อว่า นิกายสยามวงศ์ ซึ่งยังคงมีอยู่ในลังกาจนถึงปัจจุบัน

๓) พระพุทธศาสนาสมัยกรุงธนบุรี

หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชได้ พระองค์ทรงตั้งราชธานีใหม่ คือ กรุงธนบุรี ทรงบูรณปฏิสังขรณ์และสร้างวัดใหม่หลายวัด เช่น วัดอินทารามวรวิหาร และโปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมพระไตรปิฎกมาเก็บรักษาไว้เพื่อคัดเลือกจัดเป็นฉบับหลวง แต่ยังมีทันจะเสร็จสมบูรณ ก็สิ้นรัชกาลเสียก่อน ในช่วงปลายของสมัยกรุงธนบุรี ได้มีการอัญเชิญพระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์ มาประดิษฐานที่ประเทศไทย

๔) พระพุทธศาสนาสมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัย	ความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช 	พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างและบูรณปฏิสังขรณ์ วัดต่าง ๆ เช่น สร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วัดสุทัศน์-เทพวรารามราชวรมหาวิหาร วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหารและโปรดเกล้าฯ ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎก ทรงตรา กฎหมายคณะสงฆ์ขึ้น เพื่อจัดระเบียบการปกครอง พระสงฆ์ และทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์แรก ของกรุงรัตนโกสินทร์ คือ สมเด็จพระสังฆราช (ศรี) เมื่อ พ.ศ. ๒๓๕๒
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย 	ในสมัยนี้ได้มีการส่งพระธรรมทูต ๘ รูป ไปฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในลังกา ทั้งยังมีการฟื้นฟูการจัดงาน วันวิสาขบูชาขึ้นครั้งแรกในสมัยรัตนโกสินทร์ และมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีการสอบไล่ปริยัติธรรม ขยายหลักสูตร ๓ ชั้น คือ เปรียญตรี โท เอก เป็น ๕ ชั้น คือ ชั้นประโยค ๑-๕
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว 	พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้มีการสร้างพระไตรปิฎก ฉบับหลวงเพิ่มและให้แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดหลายแห่ง รวมทั้งสร้างวัดใหม่ เช่น วัดเทพธิดารามวรวิหาร วัดราชนันทารามวรวิหาร ในสมัยนี้ได้เกิดคณะสงฆ์นิกายธรรมยุติกขึ้น

รัชสมัย	ความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 	เมื่อครั้งที่ทรงเป็นเจ้าฟ้ามงกุฎ ทรงผนวชในพระพุทธศาสนาในรัชสมัยของพระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการสร้างวัดขึ้นหลายแห่ง เช่น วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร วัดโสมนัสราชวรวิหาร วัดมกุฏกษัตริยารามราชวรวิหาร นอกจากนี้ยังโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธี “มาฆบูชา” ขึ้นเป็นครั้งแรกที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และถือปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 	พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สร้างวัดใหม่ขึ้นหลายแห่ง เช่น วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนารามราชวรวิหาร ทรงพระราชนิพนธ์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาจำนวนมาก และทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระสงฆ์เข้ามาช่วยจัดการศึกษาของชาติ และในรัชสมัยนี้ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น ๒ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 	ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือที่แสดงถึงคำสอนในพระพุทธศาสนาหลายเรื่อง เช่น พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร เหตุใดและโปรดเกล้าฯ ให้ใช้พุทธศักราช (พ.ศ.) แทนรัตนโกสินทรศก (ร.ศ.)
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 	พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกขึ้นเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์เป็นพระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐพระราชทานไปยังประเทศต่าง ๆ

รัชสมัย	ความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนา
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล 	ในด้านศาสนาได้มีการแปลพระไตรปิฎกมากมาย รัฐบาลไทยได้ออกพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร 	ทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงผนวช ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกของพระพุทธศาสนา ในรัชสมัยนี้ประชาชนต่างมีบทบาทในการส่งเสริมพระพุทธศาสนา มีการจัดตั้งองค์กร สมาคม มูลนิธิทางพระพุทธศาสนาเพื่อการเผยแผ่และส่งเสริมพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ การศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้รับความสนใจจากพระภิกษุสงฆ์ สามเณร และฆราวาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์จำนวนมาก มีการจัดตั้งสำนักงานองค์กรพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกขึ้นในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางของชาวพุทธทั่วโลก
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว 	ทรงนับถือเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคง ทรงประกาศพระองค์เป็นพุทธมามกะ และทรงผนวช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทรงตระหนักดีว่าความเจริญของประเทศต้องก้าวไปพร้อมกับการรักษาขนบธรรมเนียมทางศาสนา เพื่อรักษาชาติไทยให้ดำรงอยู่มีพระราชจริยวัตรที่นอบน้อมต่อพระเถรานุเถระ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเนื่องในพระพุทธศาสนาทุกโอกาส เช่น ทรงเปลี่ยนเครื่องทรง พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จพระราชดำเนินไปบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและการถวายกฐินหลวงตามวัดต่าง ๆ

G ขั้นสังเกต รวบรวมข้อมูล (Gathering)

๑. นักเรียนร่วมกันสนทนากันเกี่ยวกับการสังคายนา โดยใช้คำถามชวนคิด ดังนี้
- การสังคายนาคืออะไร เกิดขึ้นจากสาเหตุใด

P ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing)

๒. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับสาเหตุ พระสงฆ์ผู้กระทำสังคายนา ระยะเวลาในการทำสังคายนา องค์อุปถัมภ์ และสถานที่ทำสังคายนา และผลที่เกิดขึ้นจากการทำสังคายนาครั้งที่ ๑-๕ โดยสรุปเป็นความรู้ลงในแผนภาพความคิด
๓. นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ผลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยในยุคต่าง ๆ
๔. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน เป็นแผนภาพความคิด

A1 ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังการปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge)

๕. นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันสรุปวิวัฒนาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย เป็นแผนภาพความคิดในรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องเรียบเรียงของผลงาน หากพบข้อผิดพลาดให้ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
๖. นักเรียนร่วมกันสรุปหลักการเกี่ยวกับการสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน

A2 ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill)

๗. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอสรุปวิวัฒนาการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย หน้าชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันจัดกิจกรรมอภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาการสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

S ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating)

๘. นักเรียนร่วมกันเสนอแนวทางการนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับการสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยไปเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

การสังคายนาและการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

การสังคายนา

- การสังคายนา หมายถึง การประชุมสงฆ์เพื่อรวบรวม ตรวจสอบ ทบทวน และจัดหมวดหมู่คำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้มีแนวปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน

การสังคายนาครั้งที่ ๑-๕

การสังคายนาครั้งที่ ๑ ปรารภเหตุที่พระสุภัททะกล่าวจาบจ้วงพระธรรมวินัย ทำหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ๓ เดือน มีพระมหากัสสปะเป็นประธาน พระอุบาลีวิสิขนาพระวินัย พระอานนท์วิสิขนาพระธรรม โดยมีพระเจ้าอชาตศัตรูทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ใช้เวลาทำ ๗ เดือน

การสังคายนาครั้งที่ ๒ ปรารภเหตุที่พระภิกษุกลุ่มวัชชีบุตรทำผิดพระธรรมวินัย ทำหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว ๑๐๐ ปี มีพระยศกาทักกทกบุตรเป็นประธาน โดยมีพระเจ้ากาลาโศกราชทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ ใช้เวลาทำ ๘ เดือน

การสังคายนาครั้งที่ ๓ ปรารภเหตุที่มีนักบวชนอกศาสนาปลอมตัวเข้ามาบวช ทำเมื่อ พ.ศ. ๒๓๕ ในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช มีพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธาน เกิดการจัดหมวดหมู่คำสอนเป็น ๓ หมวดเรียกว่า พระไตรปิฎก มีการส่งสมณทูตจำนวน ๙ สาย ไปยังดินแดนต่าง ๆ ใช้เวลาทำ ๙ เดือน

การสังคายนาครั้งที่ ๔ มีจุดประสงค์เพื่อประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้มั่นคงในลังกา พระเจ้าเทวณัมปิยติสสเถระทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ มีพระมหินทเถระเป็นประธาน ใช้เวลาทำ ๑๐ เดือน

การสังคายนาครั้งที่ ๕ ปรารภเหตุพระสงฆ์แยกกันเป็น ๒ พวก ทำเมื่อ พ.ศ. ๔๓๓ พระรักษิตมหาเถระเป็นประธาน มีพระเจ้าวัฏฏคามณีกายทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ มีการจารึกพระไตรปิฎกลงในใบลาน

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย

- พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้าสู่ประเทศไทย มี ๒ นิกาย คือ เถรวาทและอักษริยวาทหรือมหายาน

- การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทยใน ๔ ยุค คือ

ยุคที่ ๑ ยุคเถรวาทแบบพระเจ้าอโศกมหาราช

ยุคที่ ๒ ยุคอักษริยวาทหรือมหายาน

ยุคที่ ๓ ยุคเถรวาทแบบพุกาม

ยุคที่ ๔ ยุคเถรวาทแบบลังกาวงศ์

- ความเป็นไปที่สำคัญของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

สมัยสุโขทัย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงอาราธนาพระเถระชาวลังกาจากเมืองนครศรีธรรมราชมาเผยแผ่ในอาณาจักรสุโขทัย และสมัยพระยาลิไทยทรงเสด็จออกผนวชชั่วคราวและได้พระราชนิพนธ์ไตรภูมิพระร่วง

สมัยอยุธยา สมัยพระบรมไตรโลกนาถทรงออกผนวช และมีวรรณกรรมคือมหาชาติคำหลวง สมัยพระเจ้าทรงธรรม มีการค้นพบพระพุทธรูป และให้ราชบัณฑิตแต่งกาพย์มหาชาติขึ้น และสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ทรงส่งพระสงฆ์ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ศรีลังกา เกิดเป็นนิกายสงฆ์ไทย เรียกว่า นิกายสยามวงศ์

สมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชตั้งกรุงธนบุรี ทรงบูรณปฏิสังขรณ์และสร้างวัดใหม่ และได้ัญเชิญพระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์มายังไทย

สมัยรัตนโกสินทร์ พระพุทธศาสนามีความเปลี่ยนแปลงและเจริญรุ่งเรืองทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพราะความศรัทธาเลื่อมใสของพระมหากษัตริย์และประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชศรัทธาอย่างแรงกล้า ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ค้ำชูพระพุทธรูปต่าง ๆ ทรงบูรณปฏิสังขรณ์ และสร้างวัดประจำรัชกาล ทรงทำนุบำรุงและส่งเสริมพระพุทธศาสนาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมายต่อพระพุทธศาสนา เช่น

รัชกาลที่ ๑ ทรงตรากฎหมายคณะสงฆ์ และทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์แรก คือ สมเด็จพระสังฆราช (ศรี)

รัชกาลที่ ๒ ทรงฟื้นฟูการจัดงานวันวิสาขบูชาขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการสอบไล่ปริยัติธรรม

รัชกาลที่ ๓ มีการสร้างพระไตรปิฎกฉบับหลวงเพิ่ม และให้แปลเป็นภาษาไทย รวมทั้งเกิดมีคณะสงฆ์นิกายธรรมยุติกขึ้น

รัชกาลที่ ๔ โปรดให้มีพระราชพิธีมาฆบูชาเป็นครั้งแรก

รัชกาลที่ ๕ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้พระสงฆ์เข้ามาช่วยจัดการศึกษา ให้มีการพิมพ์

พระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย และทรงจัดตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น ๒ แห่ง

รัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชนิพนธ์ พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร เทศนาเลื้อป่า เริ่มมีการใช้พุทธศักราชแทนรัตนโกสินทรศก

รัชกาลที่ ๗ ทรงให้มีการสังคายนาและให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ

รัชกาลที่ ๘ ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ มากมาย และทรงให้แปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาไทย

รัชกาลที่ ๙ ทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงออกผนวช ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก ทรงทำนุบำรุงส่งเสริมพระพุทธศาสนาในหลาย ๆ ด้าน และในปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนต่างมีบทบาทในการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ ด้วย มีการตั้งองค์กรสมาคมทางพระพุทธศาสนา เพื่อการเผยแผ่และส่งเสริมพระพุทธศาสนา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาได้รับความสนใจทั้งพระภิกษุสงฆ์ สามเณร และฆราวาสเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์จำนวนมาก มีการจัดตั้งวัดทางพระพุทธศาสนาในต่างประเทศในหลาย ๆ ประเทศ

รัชกาลที่ ๑๐ ทรงมีพระราชศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงออกผนวช ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเนื่องในพระพุทธศาสนาทุกโอกาส